

Republika Srbija
VRHOVNI SUD SRBIJE
Prev 126/07
22.11.2007. godina
Beograd

Vrhovni sud Srbije u Beogradu, u veću sastavljenom od sudija: Stojana Jokića, predsednika veća, Mihaila Rulića, Zvezdane Lutovac, Nikole Stanojevića i Jasminke Stanojević, članova veća, u parnici tužilaca 1) \"AA\" i 2) \"VV\", čiji je zajednički punomoćnik AB, advokat, protiv tuženog \"VV\", čiji je punomoćnik BA, advokat, radi duga, vrednost predmeta spora, 23.263,76 eura, odlučujući o reviziji tuženog, izjavljenoj protiv presude Višeg trgovinskog suda Pž.br. 5924/06 od 07.12.2006. godine, u sednici veća održanoj dana 22.11.2007. godine, doneo je

R E Š E N J E

UKIDAJU SE presuda Višeg trgovinskog suda Pž.br. 5924/06 od 07.12.2006. godine u stavovima jedan i dva izreke i presuda Trgovinskog suda u Kragujevcu, P.broj 648/03 od 13.04.2006. godine sa rešenjem o ispravci od 31.05.2006. godine, u stavovima dva i tri izreke i predmet vraća prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Trgovinskog suda u Kragujevcu, P.broj 648/03 od 13.04.2006. godine ispravljenom rešenjem istoga broja od 31.05.2006. godine u stavu jedan izreke ukinuto je rešenje o izvršenju toga suda Iv. broj 409/02 od 07.05.2002. godine u celosti. Stavom dva izreke usvojen je precizirani tužbeni zahtev i obavezan je tuženi da tužiocima solidarno na ime glavnog duga isplati iznos od 23.263,76 eura, sa pripadajućom domicilnom kamatom na DEM od dospelosti svakog pojedinačnog iznosa do 31.12.2001. godine kao i kamatu na iznos od 23.263,76 eura, u visini stope koju određuje centralna banka Evropske unije na dan isplate počev od 01.01.2002. godine pa do konačne isplate. Stavom tri izreke obavezan je tuženi da tužiocu naknadi troškove parničnog postupka u ukupnom iznosu od 331.890,00 dinara.

Presudom Višeg trgovinskog suda Pž. br. 5924/06 od 07.12.2006.godine u stavu jedan izreke odbijena je žalba tuženog kao neosnovana, a stavom dva izreke potvrđena je prvostepena presuda Trgovinskog suda u Kragujevcu sa rešenjem o ispravci. Stavom tri izreke odbijen je zahtev tužilaca za troškove drugostepenog postupka.

Protiv pravosnažne drugostepene presude u delu kojim je odbijena žalba tuženog i potvrđena prvostepena presuda sa rešenjem o ispravci, tuženi je, preko punomoćnika iz reda advokata, izjavio blagovremenu i dozvoljenu reviziju zbog bitnih povreda odredaba parničnog postupka i pogrešne primene materijalnog prava.

Ispitujući pobijanu presudu u smislu člana 399.važećeg Zakona o parničnom postupku koji se primenjuje na osnovu člana 491.stav 1. istog zakona ("Službeni glasnik Republike Srbije" broj 125/04 od 22.11.2004. godine, stupio na snagu 23.02.2005. godine), obzirom da je prvostepena presuda doneta nakon stupanja na snagu navedenog zakona, Vrhovni sud Srbije je našao da je revizija tuženog osnovana.

U provedenom postupku nije učinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz člana 361. stav 2. tačka 9. ZPP, na koju se u revizijskom postupku pazi po službenoj dužnosti. Međutim, osnovano se revizijom tuženog ukazuje da su nižestepene presude donete uz bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz člana 361.stav 2. tačka 12. ZPP, jer imaju nedostataka zbog kojih se ne mogu ispitati niti se zbog istih može ispitati pravilna primena materijalnog prava.

Prema stanju u spisima tužbu u ovoj pravnoj stvari kao predlog za izvršenje na osnovu verodostojne isprave podnelo je Preduzeće \"AA\" dana 05.03.2002. godine protiv tuženog radi isplate duga od 45.500,00 DEM po osnovu izvršenih usluga prevoza robe. U podnesku od 29.08.2003. godine uz dotadašnjeg tužioca pristupio je i novi tužilac \"BB\", kao drugotužilac na osnovu člana 196. stav 2. u vezi sa stavom 1. tada važećeg Zakona o parničnom postupku. U procesno pravnom smislu tužioci su obični suparničari te je svaki suparničar u parnici samostalna stranka i njegove radnje ili propuštanja ne koriste niti štete drugim suparničarima. Međutim, nižestepeni sudovi tužioce tretiraju kao jedinstvene suparničare označavajući ih, osim u stavu dva izreke prvostepene presude, kao jednu stranku, tužioca, u kom smislu je i tretiran prigovor zastarelosti istaknut od strane tuženog.

Prvostepeni sud je utvrdio da utuženo potraživanje, po pojedinačnim iznosima, kako je tužbom, traženo potiče iz perioda od 29.05.1998. godine do 15.12.1998. godine. Dalje utvrđuje da je tužba u ovoj pravnoj stvari podneta 05.03.2002. godine, ali da je tuženi potpisavši zapisnik o usaglašavanju obaveza i potraživanja sačinjen dana 16.02.2000. godine priznao dug po osnovu i na taj način prekinuo zastarelost shodno članu 387.stav 1. ZOO. Obzirom da od dana potpisivanja zapisnika do podnošenja tužbe 05.03.2002. godine nije protekao više od 3 godine, nižestepeni sudovi su zaključili da je prigovor zastarelosti istaknut od stranke tuženog neosnovan. Prigovor zastarelosti nije se mogao jedinstveno ceniti u odnosu na oba tužioca. Pri odlučivanju o prigovoru zastarelosti, zanemarena je činjenica da je drugotužilac stupio u parnicu 29.08.2003. godine, te je do tog datuma trebalo ceniti da li je istekao rok zastarelosti potraživanja drugotužioca prema tuženom, jer je podnoženje tužbe

trebalo ceniti da li je istekao rok zastarelosti potraživanja drugotužioca prema tuženom, jer je poveriocije tužbe od strane prvotužioca bez uticaja na tok zastarelosti potraživanja drugotužioca prema tuženom u smislu člana 203. Zakona o parničnom postupku.

Osim toga protivno načelu neposrednosti sadržina zapisnika o usaglašavanju obaveza i potraživanja od 16.02.2000. godine utvrđena je iz izjave veštaka date na ročištu, pri čemu sam zapisnik nije izveden kao dokaz, niti se nalazi u spisima predmeta. Sud utvrđuje da je zapisnik sačinjen od strane tužioca, ne utvrđujući kog tužioca, i tuženog, da je potpisan samo od tuženog, ali ne i od tužioca i da postoji neslaganje tuženog i osporavanje potraživanja u visini iznosa od 45.500,00 DEM, koji su tada tužioci potraživali od tuženog. Obzirom da je tuženi potpisao zapisnik, po nalaženju nižestepeni sudova proizilazi da je priznao dug po osnovu i da je na taj način prekinuta zastarelost shodno članu 387. stav 1. ZOO. Priznanje duga u smislu člana 387. Zakona o obligacionim odnosima pismeno, usmeno ili konkludentnom radnjom mora jasno manifestovati volju dužnika da prizna dug poveriocu. Stoga se priznanjem duga prekida zastarelost potraživanja u onoj meri, odnosno visini u kojoj je isto priznato, te je nejasan zaključak nižestepeni sudova da je tuženi priznanjem osnova, iako je osporio potraživanje u visini od 45.500,00 DEM, priznao, a sporni dug i time prekinuo tok zastarelosti.

Obrazloženje nižestepeni sudova nejasno je da u pogledu solidarnosti tužilaca, kao poverilaca, te pravnog osnova iz koga potiče potraživanje tužilaca, odnosno obaveza tuženog da isto isplati tužiocima kao solidarnim poveriocima. Činjenično stanje tokom prvostepenog postupka sud je utvrdio na osnovu nalaza i mišljenja veštaka, izjava saslušanih svedoka, bivših radnika tuženog, te uvidom u ugovor o prevozu od 14.01.1997. godine, zaključen između drugotužioca i pravnog prethodnika tuženog. Prema nalazu i mišljenju veštaka, koga je prvostepeni sud u celosti prihvatio, sva raspoloživa dokumentacija odnosi se na poslove uvoza i izvoza tužilaca sa preduzećem "GG", a ne i na tuženog. Na osnovu izjava saslušanih svedoka SS1 i SS2, koje je sud u celosti prihvatio, utvrđeno je da je preduzeće "GG" bilo izvoznik tuženog za Italiju, a istovremeno i finansijer poslovanja tuženog preko Kontrolne banke AD Beograd, koja je vršila kreditiranje izvoznica u tom lancu da bi se održala proizvodnja. U poslovnom odnosu bili su preduzeće "AA" i "GG" te je Preduzeće "AA" ispostavilo fakture tuženom za prevoz na ime firme "GG" i "DD", ali je finansijska služba tuženog osporila ta potraživanja, jer se radi o indirektnom dugu tuženog koji je "AA" trebalo da ostvari preko izvoznika. Kod ovako utvrđenih činjenica nižestepeni sudovi zaključuju da se u konkretnom slučaju radi o komisionom izvozu, jer je preduzeće "GG", bilo izvoznik robe, a da je poslove i usluge prevoznika obavio tužilac, bez navođenja o kom tužiocu je reč. Međutim, obrazlažući primenu materijalnog prava odredbe člana 771. i 751. Zakona o obligacionim odnosima nižestepeni sudovi tužioca tretiraju kao komisionara odnosno nalogoprimca, a ne kao prevozioca mada je tužbeni zahtev usmeren na plaćanje usluga prevoza.

U toku prvostepenog postupka je utvrđeno da je tuženi. Ugovor o prevozu od 14.01.1997. godine zaključio sa drugotužiocem, sa kojim je ugovorena poslovna saradnja u odnosu na transport robe kod uvoza - izvoza, tj. obaveza drugotužioca da po nalogu i za račun tuženog obavlja poslove prevoza robe. Drugostepeni sud u obrazloženju presude konstatuje da su svi poslovi obavljani od strane drugotužioca, ali takođe navodi da je prevoz robe tako određen po pomenutom ugovoru da postoji solidarna dužnost poverioca kako je i predviđeno odredbom člana 677. stav 2. Zakona o obligacionim odnosima. Solidarnost tužilaca kao poverilaca utvrđuje iz navoda tužilaca da je nosilac transportnog posla po nalogu tuženog bio prvotužilac, a da je konkretan prevoz robe koja je predmet spora poveren drugotužiocu, te da je isti preuzimajući uz pošiljku i tovarni list postao takođe ugovorna strana po ugovoru o prevozu sa pravima i dužnostima solidarnog poverioca, kako je to predviđeno članom 677. stav 2. ZOO. Ugovor o prevozu od 14.01.1997. godine zaključen je između tuženog i drugotužioca. Iz ugovora ne proističe solidarnost tužilaca, kao poverilaca, niti ona proističe iz priloženih međunarodnih tovarnih listova u kojima se kao prevoznik ne pojavljuje prvotužilac. Solidarnost poverilaca u smislu člana 425. Zakona o obligacionim odnosima se ne pretpostavlja, već ona mora biti ugovorena ili na zakonu zasnovana. Obzirom na navedeno zaključivanje nižestepeni sudova o postojanju solidarnosti tužilaca kao poverilaca u suprotnosti je sa izvedenim dokazima i ostalo je nerazjašnjeno koja je bila uloga prvotužioca u izvoznom, odnosno uvoznom poslu tuženog. Takođe je ostalo nejasno po kom osnovu je tuženi obavezan da tužiocima naknadu za prevoz plati, da li kao naručilac posla, direktni ili indirektni, ili kao jamac platac u smislu člana 1004. stav 3. i 4. Zakona o obligacionim odnosima na koji se nižestepeni sudovi pozivaju i za čije obaveze tuženi odgovara kao jamac, imajući u vidu da je kao korisnik usluga po ugovoru sa drugotužiocem od 14.01.1997. godine garantovao samo za obaveze prevoza koje plaća ino partner.

U ponovnom postupku prvostepeni sud će otkloniti učinjenu bitnu povredu te će postupajući po primedbama iz ovog rešenja čitanjem zapisnika o usaglašavanju obaveza i potraživanja sačinjenog 16.02.2000. godine utvrditi njegovu sadržinu i ceniti od kakvog je uticaja ista na zastarelost potraživanja tužilaca prema tuženom. Ukoliko utvrdi da potraživanje nije zastarelo utvrdiće u kom su poslovnom odnosu bili tužioci sa tuženim, pojedinačno ili u pravnoj zajednici iz koga bi mogla proisteci njihova solidarnost kao poverilaca spornog potraživanja. Utvrdiće da li je iz tog poslovnog odnosa proistekla obaveza plaćanja tuženog prema tužiocima i po kom osnovu, da li kao dužnika ili garanta, nakon čega će uz pravilnu primenu materijalnog prava odlučiti o postavljenom tužbenom zahtevu.

Sa izloženog, na osnovu člana 406. stav 1. ZPP, odlučeno je kao u izreci.

Predsednik veća-sudija,

Stojan Jokić, s.r.

Za tačnost otpavka

Upravitelj pisarnice

Mirjana Vojvodić

dlj.